

De decimo

a caris suis ad pñiam z ad cōfessionem exhortabat artēt: q̄s ille audire rēnuīt h̄ dixit **E**go ad iudiciū dī citat̄ cōparū et ad et̄nā dānatōem iudicat̄ sū sine oī spe salutis: q̄ sicut nō exercui misericōdiam z cōpassionē ad paupes xp̄i: sic eadē dī/strictōe sine misericōdia sentētiat̄ sū: z sic in felicē aīaz exp̄irauit. z res z corp̄ z aīaz pdidit **U**n̄ Jacobi. 3. Iudiciū sit ei sine misericōdia q̄ hic nō facit misericōdiam. **S**eptimi sunt q̄ cupiscūt honorē z pulchr̄itudinē p̄ximi: honorē p̄t exaltatōem z sup̄biam. pulchr̄itudinē p̄t hoc vt hominibz placeant: z hoc est p̄c̄m **S**z si naturalit̄ quis appeteret pulchr̄itudinē nō tñ d̄ deū p̄t hoc viuere veller: sic q̄n̄ p̄t esse sine p̄c̄o. **O**ctavi sunt q̄ famuluz vel ancillam p̄ximi sibi attra hunt: cū tñ alias a fuitio recedere nō intendunt quod est phibitū in lege vt h̄ **E**xodi. 20. Nō cōcupisces suum v̄l ancillam. zc. **T**er̄ est d̄ legem nature: quia hec est lex naturalis. Quod tibi nō vis fieri. videne feceris alteri. Et christ̄ in euangelio. **Q**ue vultis vt faciant vobis hoies. zc. **E**rgo si tu h̄es famulū v̄l famulā fidelē z non velles q̄ tibi q̄s eū vel eam abstraheret: sic z tu p̄ximo teneris: **N**oni sunt q̄ nimio amore afficiūtur de superbia: tamen infra deum: z h̄ ē veniale. **D**ecimi sunt q̄ appetunt aliena cū voluntate conditionata: scilicet si possent h̄re sine offensa deiz iniuria p̄ximi: z tūc vel nullū vel tantū est veniale p̄c̄m. siue talem z ditōem actualit̄ addant siue habitualit̄ eā intendāt.

De decimo p̄cep.

Non concupisces vxorem pro/ ximi tui **U**bi prohibetur omnis concupiscētia carnis. q̄ i sexto p̄cepto phibuit actū carnis: hic at̄ phibet z cupiscētia carnis. **U**bi sciendū q̄ hoc p̄ceptū faciunt quattuor genera hoim. **P**rimi q̄ de/

liberate concupiscunt z libent̄ ope actuz perpetrarent si possibile ipsis foret. z tales contra p̄ceptum dei faciunt z peccant mortalit̄. **V**erbi gratia. **S**i quis vna die centū dom̄ intraret: z in q̄libet domo z cupiscētia malā sibi p̄visum acquireret: tot peccata mortalia acq̄reret. **U**nde **M**atth. 5. **Q**ui viderit mulierē ad concupiscendā eam: iāz mechatus est eam in corde suo. scz vt z cupiscētia transeat in affectū cordis z in consensum rationis. **E**t etiā si facultas affit facere disponat: iā mechatus est eā in corde suo. q̄ fm iurayolūtas p̄ facto reputat̄. **S**cd̄i sunt qui vellent z possent h̄tinent mundū z scādalum. **S**ed si larent se posse latere in hoc actu: nec deuz nec sanctos nec salutem anime curarent quin hoc potius p̄petraret. **E**t tales q̄ sic dimittunt: deū grauit̄ offendūt q̄ voluntas est deliberata ad actum illū.

Terrij sunt q̄ non z cupiscunt nec actū p̄petrare volunt: sed faciunt vt concupiscātur: vt multe mulieres. similit̄ z virgines que ad hoc se lauāt z ornant vt amabiliōres fiāt. que non soluz in plateis z choreis: imo etiā in ecclesia corda viroz vulnerāt: dum eis nunc coloz albo: nunc rubeo. nūc familiari colloquio: nunc manuū iniectio: nūc vultus compositione: nūc oculoz lasciuia intuitionelaqueum z occasionem ruine p̄stāt. **E**t tales qui sic non concupiscunt nec actū facere volunt sed concupiscunt sunt occasores aīaz. **U**nd̄ **B**ern̄. in fm̄e. **N**onne videt̄ tibi grauiorem ab eo xp̄s sustinere persecutiōem. qui suggestione maligna exemplo pernicioso scādali occasiōe ab eo puerit aīas quas redemit. q̄ a iudeo qui sāguine ei effudit. **Q**uarti s̄t q̄ non z cupiscunt nec etiā actum facere p̄ponūt: sed tamē delectātur in morosa delectatione cum plena ratione z volūtate. **E**t talis morosa delectatio est peccatum mortale. **C**ōtra quod beu multi faciunt tā multice

*Et videtur tunc concupiscere
le conuulsi deus tam volent
viri in omni no cū z r
gitanōi q̄ in nūc est p̄c̄o
q̄ fallit̄ hoc p̄c̄m mortali
rit. v̄l iudic̄i canonice
L'om̄p̄tū d̄ est in eo: an
ctū om̄ concupiscētia ad
sententiōis p̄c̄m peccatum
S'condum fm̄ h̄ q̄ q̄ v̄
p̄c̄o p̄c̄o in mōsa
d̄ delectatiōe z consensu
gōtio in d̄c̄t̄ p̄c̄m qu
mōsa cogitatio sū volūt
cogitatio sū volūt peccatū
tem h̄ gōtio in d̄c̄t̄ p̄c̄m
quedāz animōnalis d̄c̄t̄
aut nō est leuiter delectatiō in
gitanōe sū p̄c̄m non est peccatū
solum mortale. **S**z sententiā delectatiō
cogitatio sū volūt peccatū
borio ratiōis non consentit in
cogitatio: sic est alio v̄ciale
sententiā delectatiōem interior
siue consentit in ip̄m opus. **E**
tio est quia non solum consentit
p̄c̄a cum quis consentit in opus
cogitatio mortale. **S**z etiam in cogitatio
vt cū quis consentit in solam delectatiōem
non consentit in opus
hoc debet v̄ciam delectatiōem
sup̄e obiectum in d̄c̄t̄ in se d̄c̄t̄
tam ab ratiōem ratiōem. **S**z h̄ q̄
non d̄c̄t̄ in delectatiōem v̄ciale
si alius placet cogitatio delectatiōem
ius mulieris pulchritudine h̄c̄t̄
tate p̄c̄o mortali q̄c̄tis in d̄c̄t̄
cogitatio non est peccatum mortale
potius veniale.*

Aplicat̄ tractat̄ de concupiscētia

Incipit tractatus De nouem peccatis alienis

¶ Viri quales nolunt concupiscere nec vel
le concupiscit ab alijs. tamē volunt agere
diē festū in reliquijs nociuaz et turpiū co
gitationū: quod tū nimis est periculosum:
quod facillime ex hoc peccato mortale incur
rit: vt probat Iacobus in canonica sua cū dicit
Concupiscētia id est interior animi dele
ctatio cum conceperit: sub audiēdo con
sensum rōnis: parit peccatum mortale.
Sciendum sicut Bregius. quod humana tem
peratio perficitur in tribus. scilicet suggestiōe.
delectatione et consensu. Si enim sug
gestio inducat passionem que est sub
motus cogitantis seu delectantis in re
cogitate: sic est veniale peccatum. Si au
tem suggestio inducat passionem que est
quedam anime formalis deliberatio: tūc
aut nō esse sentitur delectatio in tali co
gitatione: et sic vel non est peccatum vel
solum veniale. Aut sentitur delectatio in
cogitando: et hoc dupliciter. aut tūc deli
beratio rōnis non consentit in dele
ctationem: et sic est adhuc veniale. aut cō
sentit: et sic est peccatum mortale: siue cō
sentiat in delectationem interioris actus:
siue consentiat in ipm opus. Cuius ra
tio est: quia non solum consensus verus
puta cum quis cōsentit in opus: est pec
catum mortale. sed etiam interpretatiuus
vt cū quis consentit in solam delectatio
nem interiorē: non autem in opus. Et
hoc habet veritatem si delectatio cadat
super obiectum includens in se deformati
tatem ad rectam rationem. Si autem quis
non delectet in delectatione turpi: puta
si alicui placeat cogitare de specie alicui
ius mulieris pulchre absque ista deformati
tate concurrente: sic consensus in talem dele
ctationem non erit peccatum mortale sed
potius veniale.

Concludit tractatus de decē preceptis.

Nouem sunt peccata aliena
quorum si peccator aliquis
in morteyno deprehensus
fuerit sic damnatur ac si i
p
prio Licet hoc nobis vide
atur mirabile quod homo damnetur p alie
nis sicut pro proprijs. Ideo omnes sol
licite discite nouem esse genera hominū
que breuiter dicam qui dānant p alie
nis peccatis sicut sunt nouē peccā alicia
Primum est iussio scilicet cū quis iubet al
ter peccare. Verbi gratia. Dominus qui iu
bet famulū. vel pater qui iubet filiū. et do
mina que iubet ancilla hec facē que sunt
contra charitatē dei et proximi. sicut rusti
ci qui iubet suos famulos dāna inferre p
proximis cū pecoribus suis in gramini
vel in segetibus: vel dāna qui iubet ancillā ad p
tū alterius ire et ibi gramina alterius recipere:
quod tū bene cognoscit esse contra voluntatē
illius cui est pratum. Et si nisi vnum pannum
plenum gramini ancilla ex iussu dñe re
cepisset: dāna obligat ad restitutōem Item
mechanici in ciuitatibus qui iubet suos fa
mulos infideliter laborare sua artificia.
Item panifices qui iubent panem nimis
excessiue lanāre et extrahere. Item caupo
nes qui iubent famulos mēsurā cū vino nō
bene implere. Item parētes qui iubent
filios et filias chorizare: et sic de alijs. Quis
quicquid iussisti quod est contra chari
tatem dei et proximi in istis reus es. et dā
naberis cum illis qui hoc ex iussu tuo p
petrauerunt. Unde Sap. 18. Simi
li pena seruus cum domino afflictus est
imo quādoque iubentes plus peccāt quā
faciētes. Herodes enim nō decollauit
Joannem. tamen ira reus est tanquā
cum propria manu fecisset. Et hoc quare
quia iussit. Similiter pylatus qui nō
crucifixit xpm propria manu: sed milites sui